

POSTANOWIENIE

Dnia 18 stycznia 2017 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Krzysztof Staryk

w sprawie z odwołania M. P.
od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w L.
o prawo do renty rodzinnej,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń Społecznych i Spraw
Publicznych w dniu 18 stycznia 2017 r.,
na skutek skargi kasacyjnej odwołującej się od wyroku Sądu Apelacyjnego w (...) z dnia 3 grudnia 2015 r., sygn. akt III AUa (...),

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania,**
- 2. zasądza od Skarbu Państwa - Sądu Apelacyjnego w (...) na rzecz radcy prawnego G. K. P. kwotę 135 (sto trzydzieści pięć) zł, powiększoną o kwotę należnego podatku VAT, tytułem zwrotu kosztów nieopłaconej pomocy prawnej, udzielonej z urzędu w postępowaniu kasacyjnym.**

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 3 grudnia 2015 r., sygn. akt III AUa (...), Sąd Apelacyjny w (...) – w sprawie z odwołania M. P. przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w L. o prawo do renty rodzinnej – oddalił apelację odwołującą się od wyroku Sądu Okręgowego – Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w L. z dnia 18 maja 2015 r., sygn. akt VIII U (...), oddalającego odwołanie M. P. od odmownej decyzji organu rentowego z dnia 18 lipca 2013 r.

Powyższy wyrok Sądu Apelacyjnego odwołująca się zaskarżyła skargą kasacyjną, którą oparto na obydwu podstawach określonych w art. 398³ § 1 pkt 1 i 2 k.p.c. W uzasadnieniu wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania wskazano na przyczynę przyjęcia skargi określoną w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c.

W ocenie autorki skargi „skarga jest oczywiście uzasadniona, ponieważ w toku postępowania zarówno pierwszo, a następnie drugo instancyjnego i podejmowanych czynności decyzyjnych, związanych z wydaniem zaskarżonego wyroku, nie została w pełni zrealizowana funkcja rozpoznawcza, a następnie kontrolna Sądu. Sąd Okręgowy, a następnie Sąd Apelacyjny dokonały błędnej subsumpcji przepisów art. 12 i 67 ust. 1 pkt. 3 oraz art. 70 ust. 2 ustawy z dnia 7 maja 2015 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych do zaistniałego stanu faktycznego, co naruszyło uprawnienie Skarżącej do uznania ją za niezdolną do pracy już w dacie 3 grudnia 2006 roku i w konsekwencji doprowadziło do odmowy przyznania jej prawa do renty rodzinnej po zmarłym mężu W. P.”. „...zaskarżone orzeczenie w sposób oczywisty narusza przepisy postępowania, tj. art. 233 § 1 k.p.c., art. 386 § 1 k.p.c. zw. z art. 5 k.p.c. w zw. z art. 212 k.p.c, 278 § 1 k.p.c. w zw. z art. 227 k.p.c. w zw. z art. 286 k.p.c., art. 328 § 2 w zw. z art. 391 § 1 k.p.c. oraz art. art. 385 k.p.c., a co za tym idzie także wskazane wcześniej przepisy prawa materialnego. Sąd II instancji nie oparł swojego rozstrzygnięcia na wszechstronnym rozważeniu zebranego w sprawie materiału dowodowego oraz w ogóle nie wziął pod uwagę faktu, iż Skarżąca w toku postępowania przed Sądem I instancji została pozbawiona możliwości dochodzenia swoich praw, co miało bezpośredni wpływ na wydanie przez Sąd negatywnego dla niej rozstrzygnięcia. Tym samym, Skarżąca wskazuje, iż w toku postępowania zarówno pierwszo, jak i drugo instancyjnego, na skutek uchybień o charakterze proceduralnym, mających istotny wpływ na wynik sprawy, nie rozstrzygnięto zasadniczych faktów, przez co zaskarżone orzeczenie nie odpowiada prawu. Zdaniem Skarżącej, Sąd zarówno I jak i II instancji, nie dokonał wszechstronnego rozważenia zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego, nie ustalił wszystkich istotnych dla rozstrzygnięcia sprawy faktów, pominął istotne dowody i okoliczności, dokonał ich wybiórczej oceny, co skutkowało wyciągnięciem wniosków wewnętrznym niespójnych, niezgodnych z zasadami logiki, doświadczenia

życiowego i normalnymi następstwami przyczynowo - skutkowymi, co w konsekwencji doprowadziło do uznania, iż Skarżąca nie była osobą niezdolną do pracy w dacie 3 grudnia 2006 roku, zatem nie spełniła przesłanki do przyznania jej prawa do renty rodzinnej po zmarłym mężu W. P.. W świetle powyższego podkreślić natomiast należy, iż niezdolność do pracy Skarżącej wywołana jest skutkami chorób, co wymaga szczegółowego wyjaśnienia oraz zbadania nie tylko w oparciu o jedną opinię zespołu biegłych sądowych, co do której Skarżąca nie miała nawet możliwości złożyć zastrzeżeń i dalszych ewentualnych wniosków dowodowych, ale także, a może przede wszystkim w oparciu o zebraną dokumentację, wezwanie i szczegółowe przesłuchania biegłych, celem uszczegółowienia wydanej przez nich bardzo lakonicznej opinii w przedmiotowej sprawie, a tym samym możliwością wykazania spełnienia przez Skarżącą warunków skutkujących przyznaniem jej prawa do renty rodzinnej....". „Analizując zgromadzony w sprawie materiał dowodowy, oczywistym jest, że Skarżąca spełniła wszystkie przesłanki określone w art. 12 w zw. z art. 67 ust. ust. 1 pkt. 3 w zw. z art. 70 ust 2 ustawy z dnia 7 maja 2015 roku (Dz.U. z 2015 r., poz. 748) o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych do przyznania jej prawa do świadczenia, tym samym należy uznać, iż Sąd II instancji oddalając apelację Skarżącej, dopuścił się naruszenia wskazanych powyżej przepisów postępowania, co w rezultacie spowodowało naruszenie ogólnej, niekwestionowanej i jednolitej reguły wyrażonej w ww. przepisach ustawy emerytalnej, a wskazującej na to, iż osobie spełniającej przesłanki w nich określone, powinna być przyznana renta rodzinna”.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna odwołującej się nie kwalifikuje się do przyjęcia jej do merytorycznego rozpoznania. Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście

uzasadniona. W związku z tym wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania powinien wskazywać, że zachodzi przynajmniej jedna z okoliczności wymienionych w powołanym przepisie, a jego uzasadnienie zawierać argumenty świadczące o tym, że rzeczywiście, biorąc pod uwagę sformułowane w ustawie kryteria, istnieje potrzeba rozpoznania skargi przez Sąd Najwyższy.

Wniesiona w sprawie skarga kasacyjna zawiera wniosek o przyjęcie jej do rozpoznania uzasadniony w ten sposób, że skarga jest oczywiście uzasadniona (art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. Nie można jednak uznać, że skarżąca wykazała istnienie przesłanki przyjęcia jej skargi do rozpoznania określonej w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c.

Wykazanie podnoszonej w skardze oczywistej zasadności skargi kasacyjnej (art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c.) – jako przyczyny przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania – wymagałoby przedstawienia tego, w czym wyraża się „oczywista zasadność” skargi oraz argumentacji wykazującej, że rzeczywiście skarga jest oczywiście uzasadniona (postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 26 kwietnia 2006 r., II CZ 28/06, LEX nr 198531, z dnia 10 sierpnia 2006 r., V CSK 204/06, LEX nr 421035, z dnia 9 stycznia 2008 r., III PK 70/07, LEX nr 448289, z dnia 11 stycznia 2008 r., I UK 283/07, LEX nr 448205, z dnia 3 kwietnia 2008 r., II PK 352/07, LEX nr 465859 i z dnia 5 września 2008 r., I CZ 64/08). Podczas gdy dla uwzględnienia skargi wystarczy, że jej podstawa jest usprawiedliwiona, to dla przyjęcia skargi do rozpoznania – z uwagi na jej oczywistą zasadność w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. – niezbędne jest wykazanie kwalifikowanej postaci naruszenia przepisów prawa materialnego lub procesowego, polegającej na jego oczywistości widocznej *prima facie*, przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej, bez potrzeby wchodzenia w szczegóły, czy dokonywania pogłębionej analizy tekstu wchodzących w grę przepisów i doszukiwania się ich znaczenia (postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 16 września 2003 r., IV CZ 100/03, LEX nr 82274, z dnia 22 stycznia 2008 r., I UK 218/07, LEX nr 375616, z dnia 26 lutego 2008 r., II UK 317/07, LEX nr 453107, z dnia 9 maja 2008 r., II PK 11/08, LEX nr 490364, z dnia 21 maja 2008 r., I UK 11/08, LEX nr 491538 i z dnia 9 czerwca 2008 r., II UK 38/08, LEX nr 494134). W judykaturze podkreśla się, że przesłanką przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania nie jest oczywiste naruszenie konkretnego przepisu prawa materialnego lub procesowego, lecz sytuacja, w której

naruszenie to spowodowało wydanie oczywiście nieprawidłowego orzeczenia. Sam zarzut naruszenia (nawet oczywistego) określonego przepisu (przepisów) nie prowadzi wprost do oceny, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona (postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 7 stycznia 2003 r., I PK 227/02, OSNP 2004 r., Nr 13, poz. 230, z dnia 11 stycznia 2008 r., I UK 285/07, LEX nr 442743, z dnia 11 kwietnia 2008 r., I UK 46/08, LEX nr 469185 i z dnia 9 czerwca 2008 r., II UK 37/08, LEX nr 494133 oraz postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 3 października 2013 r., III SK 11/13 – LEX nr 1380967).

Odnosząc przedstawione założenia interpretacyjne na grunt niniejszej sprawy należy stwierdzić, że chociaż autorka skargi w uzasadnieniu wniosku powołuje się na stanowisko judykatury w zakresie określenia definicyjnego „oczywistej zasadności” skargi kasacyjnej jako przyczyny przyjęcia skargi do rozpoznania z art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. to jednak stanu takiej oczywistej zasadności jej skargi nie wykazuje. Uzasadnienie wniosku jest w istocie powtórzeniem uzasadnienia zarzutów obydwu podstaw skargi kasacyjnej. Poza tylko prostym zaprzeczeniem podstawom zaskarżonego wyroku Sądu Apelacyjnego w (...) nie ma w uzasadnieniu wniosku argumentacji wykazującej oczywistą zasadność rozpatrywanej skargi kasacyjnej w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c.

Sąd drugiej instancji – dzieląc podstawę faktyczną oraz ocenę prawną wyroku Sądu pierwszej instancji – stwierdził, że skarżąca co najmniej od 3 grudnia 2006 r. nie jest niezdolna do pracy w rozumieniu art. 12 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (jednolity tekst: Dz.U. z 2015 r., poz. 748). Nie spełnia tym samym przesłanek nabycia prawa do renty rodzinnej określonych w art. 67 ust. 1 pkt 3 w związku z art. 70 ust. 2 powołanej ustawy.

W sprawie Sąd pierwszej instancji – na podstawie opinii biegłych lekarzy specjalistów: neurologa, chorób płuc, ginekologa – ustalił, że skarżąca leczy się z powodu astmy oskrzelowej, w 2011 r. przeszła zabieg amputacji macicy z powodu mięśniaków, uskarża się także na dolegliwości bólowe kręgosłupa, z tym że schorzenia w obrębie kręgosłupa nie powodują istotnego ograniczenia jego ruchomości, nie wywołują również objawów korzeniowych ani zmian o charakterze neurologicznym. Stan zdrowia odwołującej się oceniany w świetle wszystkich

współistniejących schorzeń i stopnia ich zaawansowania, nie powoduje u niej niezdolności do pracy. Sąd uznał opinię biegłych lekarzy specjalistów za pełną, szczegółową, zawierającą wyjaśnienie przez biegłych zagadnień związanych z dolegliwościami badanej i ich wpływu na funkcjonowanie tak poszczególnych układów, jak i organizmu ocenianego jako całość, a także ich analizę w świetle danych zawartych w dokumentacji medycznej. Opinia biegłych nie była kwestionowana przez odwołującą się.

Sąd drugiej instancji uznał, że wprawdzie Sąd Okręgowy nie wskazał w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku od kiedy u skarżącej występuje schorzenie układu oddechowego, to okoliczność ta wynika jednak wprost z podzielonej w pełni przez Sąd Okręgowy i niekwestionowanej przez skarżącą, opinii biegłych lekarzy. Biegli w łącznej opinii rozpoznali u badanej astmę oskrzelową stabilną. W badaniu fizykalnym stwierdzili u skarżącej osłabienie szmerów pęcherzykowatych z wydłużonym wydechem i objawy spastyczne oskrzeli. Powołali się na dokumentację leczenia skarżącej, z której wynika, że leczy się ona od 2011 r. z powodu astmy w poradni specjalistycznej. Przyjmuje leki wziewne, nie była leczona szpitalnie z powodu objawów astmy, nie przyjmuje sterydów systemowo. Pomimo ograniczenia zdolności do pracy wymagającej dużego wysiłku fizycznego, w narażeniu na szkodliwe czynniki drażniące drogi oddechowe, odwołująca się nie jest niezdolna do pracy zgodnej z posiadanymi kwalifikacjami.

Według Sądu drugiej instancji z opinii wynika, że astma oskrzelowa została zdiagnozowana u skarżącej w 2011 r. Okoliczność tę potwierdzają wpisy w historii choroby prowadzonej przez lekarza rodzinnego. Z zapisu zamieszczonego przez lekarza rodzinnego w dniu 2 maja 2011 r. wynika, że wówczas odwołująca się otrzymała skierowanie do pulmonologa. Leczenie w Poradni Chorób Płuc podjęła od 2011 r. Zaświadczenie o stanie zdrowia skarżącej z dnia 10 grudnia 2010 r. nie zawiera rozpoznania astmy oskrzelowej. W świetle powyższych dowodów brak jest podstaw do przyjęcia stanowiska apelującej, że była niezdolna do pracy z powodu astmy oskrzelowej już w chwili śmierci męża lub stała się taką osobą w ciągu 5 lat od jego zgonu, co miało miejsce 17 kwietnia 1987 r. Decydujące znaczenie do uzyskania przez odwołującą się renty rodzinnej ma powstanie u niej niezdolności do pracy do dnia 3 grudnia 2006 r., stanowiącej upływ 5 lat od zaprzestania

wychowywania córki S. P. (art. 70 ust. 2 ustawy emerytalno – rentowej). Zgodnie z art. 12 ust. 3 ustawy o emeryturach i rentach z FUS częściowo niezdolną do pracy jest osoba, która w znacznym stopniu utraciła zdolność do pracy zgodnej z poziomem posiadanych kwalifikacji. Takiej utraty zdolności do pracy, zgodnej z poziomej posiadanych przez skarżącą kwalifikacji, nie stwierdzili biegli lekarze mający wiadomości specjalne, dokonując analizy stopnia zaawansowania wszystkich istniejących u niej schorzeń, które powstały po 3 grudnia 2006 r. (w latach 2010-2011).

W konsekwencji odwołująca się nie spełnia przesłanek do nabycia prawa do renty rodzinnej ustanowionych w art. 67 ust. 1 w związku z art. 70 ustawy o emeryturach i rentach z FUS.

Wbrew temu, co sugeruje autorka skargi w uzasadnieniu wniosku, Sąd drugiej instancji nie naruszył wskazanych przepisów prawa. Sąd drugiej instancji rozpoznawał apelację skarżącej w ramach reguł określonych w art. 382 k.p.c. oraz art. 378 § 1 k.p.c., uwzględnił przy tym – w ramach swobodnej oceny sędziowskiej – całość materiału dowodowego zgromadzonego w przedmiotowej sprawie. Nie miała miejsca przedstawiana w uzasadnieniu wniosku okoliczność, że skarżąca została w toku postępowania przed Sądem pierwszej instancji pozbawiona możliwości dochodzenia swoich praw (możliwości obrony swych praw). Skarżąca uczestniczyła w rozprawach przed Sądem pierwszej instancji. Jak wynika z protokołu rozprawy z dnia 30 października 2014 r. (k. 60 akt sądowych) odwołująca się była obecna na rozprawie, otrzymała odpis opinii biegłych, po zapoznaniu się z treścią opinii biegłych oświadczyła, że popiera swoje odwołanie i nie składa żadnych wniosków dowodowych.

Uzasadnienie zaskarżonego wyroku Sądu Apelacyjnego w (...) zawiera wszystkie elementy określone w art. 328 § 2 k.p.c. w zakresie wskazania podstawy faktycznej rozstrzygnięcia oraz wyjaśnienie podstawy prawnej wyroku z przytoczeniem przepisów prawa.

Autorka skargi nie wykazała wadliwości subsumcyjnej pomiędzy całym zespołem ustalonych w sprawie – na podstawie szeroko prowadzonego postępowania dowodowego – okoliczności faktycznych w zestawieniu z zastosowanymi przez Sąd drugiej instancji przepisami prawa ubezpieczeń

społecznych, w tym między innymi art. 67 ust. 1 pkt 3 w związku z art. 70 ust. 2 ustawy o emeryturach i rentach z FUS.

Odmawiając przyjęcia skargi do rozpoznania Sąd Najwyższy miał na względzie wielokrotnie już powtarzane stanowisko judykatury, że sąd orzekający w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych nie ma obowiązku dopuszczania dowodów, zwłaszcza z opinii biegłych lekarzy tak długo, aż strona uzyska opinię odpowiadającą jej oczekiwaniom (wyroki: z dnia 19 marca 1997 r., II UKN 45/97 - OSNAPiUS 1998 r., Nr 1, poz. 24 z dnia 10 grudnia 1997 r., II UKN 391/97 - OSNAPiUS 1998 r., Nr 20, poz. 612). Zatem uznać należy, że ustalenia faktyczne poczynione przez Sąd drugiej instancji były wystarczające do prawidłowego rozstrzygnięcia tej sprawy.

Stwierdzając, że nie zachodzą przyczyny przyjęcia skargi, określone w art. 398⁹ § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy postanowił zgodnie z art. 398⁹ § 2 k.p.c. (pkt 1 niniejszego postanowienia). O kosztach nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej skarżącej w postępowaniu kasacyjnym rozstrzygnięto w pkt 2 na podstawie § 15 w związku z § 2 ust. 3 oraz § 16 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (Dz.U. z 2013 r., poz. 490).